

ЖИМ

Муносабат

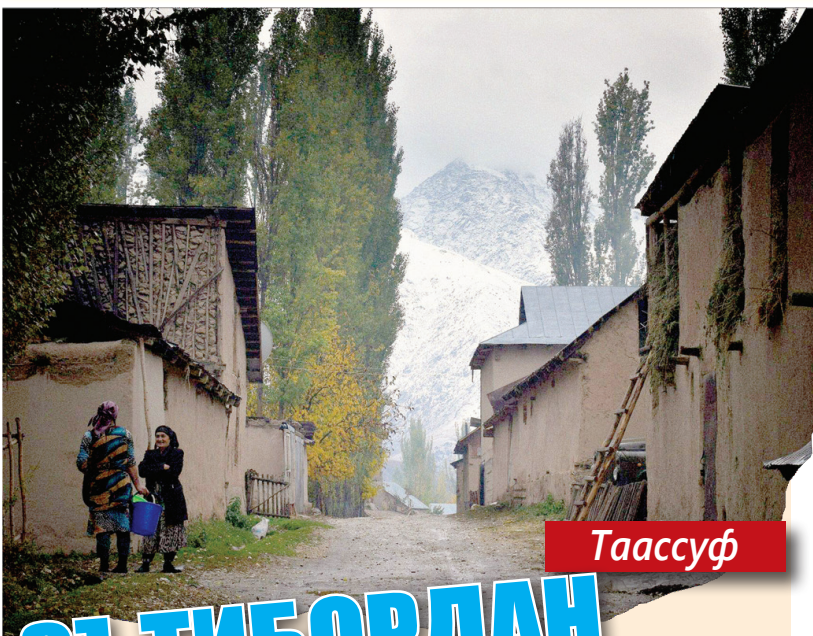
ТУРОЛМАЙМАН!

Ўзбекистон таълими паст кўрсаткич олгани — бу ҳаммага аллақачон аён ҳақиқат. Сабаби нима? Кўлида ҳокимияти бор, аммо таълим муаммоларидан хабари йўқ мутасаддилар бунинг сабаби — мактаб ўқув дастурларида деб ўйлайди. Шунга асосланиб, ҳатто навбатдаги ислохотни бошламоқда.

Умримнинг деярли 60 йилини таълим-тарбияга бағишлаган мутахассисман (1963-1966 йилларда пионер лагерда вожатий бўлганман, 1966-70 йилларда талаба бўлсам ҳам, курсдошларимга консультация дарси ўтар эдим). Менинг хулосам: Ўзбекистон таълим савияси бўйича энг паст ўрин олганининг

бош сабаби — тинмай ислохотларга ружу қўйишда. Ислохот — ислохот кетидан ислохот. Таълим соҳаси ислохотхона бўлиб кетди. Ҳар бир ислохот жорий қилиниши билан қоғоз-бозлик, текшир-текшир кучаяди. Текширганда ҳам асосан қоғоз текширилади.

(Давоми 5-саҳифада)

Таассуф

ЭЪТИБОРДАН ЧЕТДА ҚОЛГАН ҚИШЛОҚ

Қашқадарё вилояти Қамаш туманининг олис тоғларида жойлашган “Қизилтепа” МФЙга қарашли Окқишлоқ қишлоғидаги нураётган симёғочлар, мактабнинг эшиксиз, томсиз ҳожатхонаси, умуман олганда, мутасаддилар эътиборидан четда қолган қишлоқ муаммолари ҳақидаги хабарлар бизни ҳам беътибор қолдирмади.

Ушбу мавзуда журналистик суриштирув қилишни мақсад қилиб манзил сари отландик.

Туман марказидан Қизилтепа қишлоғигача енгил машинада у ёғига тоғ йўлига мослашган “Нива” машинасида кетдик. Йўлда кетарканмиз, тоғ йўллари анчагина таъмирланганига гувоҳ бўлдик.

(Давоми 6-саҳифада)

БУХОРОДАН ВАНКУВЕРГАЧА

(ТАТУ собиқ талабаси, Канададаги Huawei компанияси ходими билан суҳбат)

Қахрамонимиз Тошкент ахборот технологиялари университетининг бакалавр босқичини тамомлаган. Жанубий Кореядаги Конкук университетида магистратура, Канададаги Британия-Колумбия университетида докторантурада таҳсил олган.

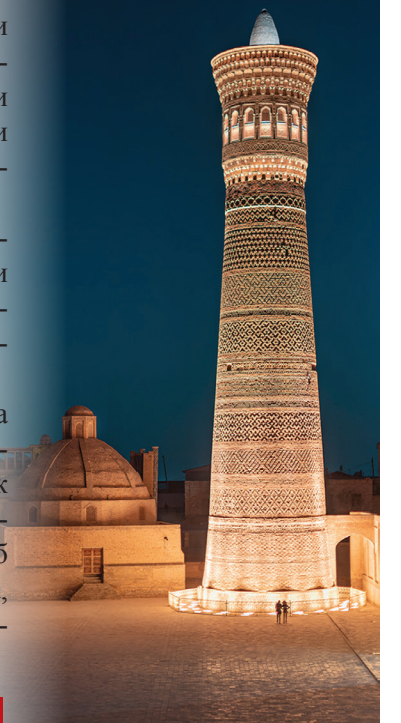
Қишлоқда, меҳнатни ўртасида туғилганман

Бухоро вилоятида туғилганман. Бухоро туманидаги 16-мактабда ўқиб, кейин ўша туманданги қишлоқ хўжалик коллежини битирганман. Ҳозир 37 ёшда охириги дипломим техника фанлари доктори бўлса, ҳаётдаги биринчи дипломим шу коллеждан, чорвадор фермерликда.

Болалик йилларимнинг энг асосий қисми: меҳрга тўла муҳитда ўсганим. Жонкуяр ота-она, сеvimли ака-укалару, опа-сингиллар, жипс қариндошлару-қишлоқдошлар ва фидойи ўқитувчилар бағрида улғайганман. Ҳаммаларидан доим миннатдордаман.

Болагимнинг яна бир қисми бу меҳнат. Қишлоқда ўсганман. Даламиз, чорва молларимиз бўларди. Уларга ем-хашак олиб келиш, қишга жамлаш кундалик юмуш эди. Мавсумий пахта-буғдойдан ташқари, оилада тонналаб картошка, саримсоқ, хандалак етиштириб сотганмиз. Ҳожибой Тожибоев айтгандек, қишлоқда, меҳнатни ўртасида туғилганман. Кўз қўрқок, қўл ботир мақолини амалда кўп қўллашга тўғри келган.

(Давоми 4-5-саҳифаларда)

МАМЛАКАТЛАРНИ «ХАВФСИЗ КЕЛАЖАК» УМИДИ БИРЛАШТИРАДИ

Сайёрамизда юз бераётган глобал иқлим ўзгариши туфайли кейинги йилларда иссиқ тўлқинлар, кучли шамоллар, қурғоқчилик, сув тошқини ва ёнғинлар нисбатан кўпроқ содир бўла бошлади, музликлар эриши янада кучайди. Иқлим ўзгаришининг салбий оқибатлари Марказий Осиёда ҳам сезилмоқда. Минтақамизда ҳаво ҳароратининг ошиши жаҳондаги ўртача кўрсаткичдан икки баробар кўп. Фавқулодда иссиқ кунлар сони 2 марта ортди, музликлар майдонининг учдан бир қисми йўқолди.

Тупроқ емирилиши жараёни 30 миллион аҳоли турмуш тарзига салбий таъсир кўрсатяпти. Кучли чанг ва қум бўронлари эса одатий ҳолга айланди. Ичимлик сув тақчиллиги, ҳаво ифлосланиши, биохилма-хиллик йўқолиши, қишлоқ хўжалиги ҳосилдорлиги пасайиши каби муаммолар тобора авж олмоқда. Бу экологик муаммолар бугунги ҳаётимиз ва келажақ тараққиётга жиддий таҳдиддир. Шу боис, унинг олдини олиш, салбий таъсирларини камайтириш, табиат билан уйғун ривожланиш чора-тадбирларини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Бу борада сўнгги йилларда мамлакатимизда экология ва атроф-муҳит муҳофазаси соҳасида туб ислохотлар амалга оширилиб, фуқароларимиз учун қулай атроф-муҳит яратилапти, аҳоли пунктларининг санитария-экологик ҳолати яхшиланмоқда ва яшил майдонлар кенгайтирилмоқда.

Бу борада давлатимиз раҳбари томонидан турли халқаро минбарларда билдирилаётган муҳим ташаббус ва ғоялар нафақат мамлакатимиз, балки, бутун дунёда барқарорликка эришишга йўналтирилгани билан аҳамиятлидир. Шу боис, бу таклиф ва ташаббуслар жаҳон ҳамжамияти томонидан кенг қўллаб-қувватланмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Бирлашган Араб Амириклари Президенти Муҳаммад бин Зоид Ол Наҳаённинг таклифига биноан жорий йил 1 декабрь куни Дубай шаҳрида ўтган БМТ Иқлим ўзгариши бўйича конференциясининг (COP28) асосий ялпи сессияси ишида иштирок этгани ҳамда бу борада яна бир қатор аниқ таклиф ва амалий ташаббусларни илгари сургани ҳам дунё ҳамжамияти томонидан кенг эътироф этилди ва қўллаб-қувватланди. Айниқса, Президентимизнинг нафақат Ўзбекистон ва Марказий Осиё минтақаси, балки бутун дунё учун бирдек муҳим бўлган долзарб масалаларга эътибор қаратгани диққатга сазовордир.

Сўнгги йилларда минтақамизда иқлим ўзгаришига сабаб бўлувчи омиллардан

бири Орол денгизи фожиаси оқибатларини юмшатиш, Оролнинг қуриган тубида ўрмонлаштириш ишларини амалга ошириш, Оролбўйи ҳудуди аҳолиси фаровонлигини юксалтириш бўйича кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, сўнгги беш йилда Оролнинг қуриган тубида қарийб 2 миллион гектар майдонга саксовул, черкес ва бошқа шўр ва қурғоқчиликка чидамли ўсимлик уруғлари сепилди ва кўчатлари экилди. Ушбу ҳудудларда чўл ўсимликларидан «яшил қопламалар» — химоя ўрмон-

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Бирлашган Араб Амириклари Президенти Муҳаммад бин Зоид Ол Наҳаённинг таклифига биноан жорий йил 1 декабрь куни Дубай шаҳрида ўтган БМТ Иқлим ўзгариши бўйича конференциясининг (COP28) асосий ялпи сессияси ишида иштирок этгани ҳамда бу борада яна бир қатор аниқ таклиф ва амалий ташаббусларни илгари сургани ҳам дунё ҳамжамияти томонидан кенг эътироф этилди ва қўллаб-қувватланди.

зорлари барпо этиш ишлари олиб борилиши ўз навбатида Орол денгизининг суви қуриган тубидан кўтарилаётган қум, туз ва чанг заррачаларининг салбий таъсирини камайтириш, аҳолининг ҳаёти ва фаолиятига салбий таъсирини янада юмшатиш имконини беради.

Саммитда давлатимиз раҳбарининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти резолюцияси асосида Оролбўйи ҳудудини экологик офат зонасидан «инновациялар, технологиялар ва янги имкониятлар минтақаси»га айлантириш, бу ерда Иқлим технологиялари халқаро экспобабини яратиш таклифи ниҳоятда долзарб, деб ўйлайман. Чунки бу ерда қанча кўп кўчат экилиб, уни кўкартириб сақланиши таъминланса, атроф-муҳит мусаффолиги шунча ошади.

Айтиш жоизки, иқлим ўзгариши, сув ресурсларининг тақчиллиги, чўлланиш, биологик хилма-хилликнинг қисқариши каби экологик муаммолар кучаяётгани эртанги

тараққиётга жиддий раҳна солмоқда. Шу боис, атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, табиатдан оқилонга фойдаланиш, экологик муаммоларни ҳал этиш ҳар қачонгидан ҳам долзарб вазифага айланди.

Мамлакатимизда давлат ва жамият қурилиши соҳасида амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотларнинг янги босқичида бундай глобал экологик муаммоларнинг олдини олиш, барқарор ривожланишга эришишга алоҳида эътибор қаратиляпти. Сўнгги йилларда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, табиий ресурслардан оқилонга фойдаланиш ва аҳоли саломатлигини сақлаш соҳасида бир қатор муҳим норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинди.

Саммитда давлатимиз раҳбарининг БМТ билан 2024 йили Ўзбекистонда «Иқлим миграцияси» конференциясини ўтказиш, халқаро меҳнат ташкилоти билан «Яшил бандлик» дастури»ни ишлаб чиқиш ва Моделлаштириш марказини ташкил этиш ҳақидаги таклифи ҳам муҳим қақриқлардан бири бўлди. Айниқса, COP Ёшлар конференциясини мамлакатимизда юқори даражада ташкил этишга тайёрмиз, деган таклифи нафақат мамлакатимиз, балки хорижий экспертлар томонидан ҳам ғоят илиқлик билан қарши олинди.

Шу нуқтаи назардан, Президентимизнинг иқлим ўзгаришига қарши кураш ва унинг оқибатларига мослашиш бўйича минтақани бирлаштириш ташаббуслари Ўзбекистоннинг ушбу соҳада минтақавий етакчиликка интилишини акс эттиради. Энг муҳими, COP-28да иштирок этиш мамлакатимизга нафақат ўз тажрибаси ва ютуқлари билан ўртоқлашиш имкониятини беради, балки халқаро ҳамжамият билан билим ва илғор тажриба алмашиш учун платформа ҳам яратди.

Давлатимиз раҳбарининг ушбу анжуманда иштироки нафақат Ўзбекистоннинг экологик барқарорликни таъминлашга содиқлигини, балки мамлакатимизнинг иқлим бўйича ҳаракатлар юзасидан глобал мулоқотдаги муҳим ўрнини тасдиқлайди. Ушбу саммит сайёрамизнинг янада барқарор, фаровон ва хавфсиз келажагини таъминлаш йўлида халқларимизни яқинлаштиришга хизмат қилади.

Одинахон ОТАХОНОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
депутати

ХАЛҚОНА ОҲАНГЛАР ЖОЗИБАСИ

Шундай инсонлар бўладики, ҳаётда ҳамиша завқ билан, кўнгил оҳангларига, турфа хил наволарга ошуфта бўлиб яшайди. Ён-атрофидагиларни, дўсту ёрларни ҳам бетакрор оҳанглар оғушида бўлишга ундайди.

Бекободлик Ўғилой Холматова ҳақида гап кетганда у ҳақда кўпчилик оғзидан бол томиб гапирадиган бўлди. Халқ оғзаки ижодига оид кўшиқ ва термаларни, халқона оҳангларни маромига етказиб ижро этаётган ва бу йўлда одамлар меҳру муҳаббатини қозонаётган Ўғилой опа бугун чиндан элнинг назарига тушган. Туман ва вилоятдаги тўй-томошалар дейсизми, турли хил байрам ва тадбирлар дейсизми, албатта Ўғилой опа ва унинг жамоаси даврага ўзгача файзу тароват бағишлаб келяпти. Кўшиқ ва рақс уйғунлиги эса халқ оғзаки ижодининг бетакрор жозибасига айланиб қолган.

Албатта, Ўғилой опанинг санъатга меҳр қўйишида онаси Роҳатой аянинг хизмати катта. Зотан аянинг ўзлари ҳамиша халқ ичида, одамлар орасида бўлган. Унинг “Ёр-ёр” кўшиқлари, “Келин саломлари” юзлаб янги оилаларга, мустақил ҳаётга қадам қўйган жуда кўплаб келин-куёвларга қувонч ва бахт ҳадя этган. Ана шундай муҳитда улғайиб вояга етган ёш Ўғилой халқ оғзаки кўшиқларини хиргойи қилиб юрди, аста-секин санъатга иштиёқи ошиб борди. Бу орада Бекобод шаҳридаги

Металлургия маданият саройининг санъат тўғрақларига қатнашиб юрди. Ўн олти ёшида “Наманганнинг олмаси” кўшигини чиройли ижро этиб, кўпчиликнинг олқишини олди. Ёш қизалоқ ўшандаёқ шаҳар ва вилоят миқёсидаги кўплаб танловларда, байрам тадбирларида фаол қатнашди.

Ўғилой опа ўтган асрнинг етмишинчи йиллари охирида Бекобод тумани Зафар шаҳарчасига келин бўлиб тушди. Бу орада ўрта махсус билим юртини тамомлаб, бир муддат савдо соҳасида ҳам хизмат қилди. Аммо санъатга бўлган меҳр ва иштиёқ унга тинчлик бермади. Унинг овозини эшитган одамлар бирин-кетин Ўғилойни тўй-маъракаларга, байрам тадбирларига таклиф эта бошлади. Буни қарангки, умр йўлдоши Абдусамад ака Холматов ҳам санъат шинавандаси экан. “Марҳабо, талантлар!” кўрик-танловида қатнашиб совриндор бўлган Абдусамад ака умр йўлдоши Ўғилойга кенг йўл очиб берди.

Айниқса, Мустақиллик йилларида Ўғилой Холматова ёниб ижод қилди. Туман миқёсидаги барча тадбирлар унинг иштирокисиз ўтмайдиган бўлиб қолди. Иштиёқ ва ҳавас

аста-секин эътиқодга айланди. 2019 йил январь ойида туман маданият уйи қошида Ўғилой опа раҳбарлигида “Нилуфар” фольклор-этнографик ансамблига асос солинди. Ансамбл ташкил этилгач, ўндан ортик хотин-қизлар жамоага жалб этилди. Ўз репертуарига эга бўлди. Уларнинг репертуаридан ҳозирда “Қундуз”, “Наҳори нашта”, “Наманганнинг олмаси” сингари ўнлаб халқона кўшиқлар, хоразмча термалар, ёр-ёр ва келин саломлари ўрин эгаллаган.

Жамоа аъзолари вилоятда ўтказилган “Алла” кўрик-танловида ғолиб бўлди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси челленжида учинчи ўринга сазовор бўлишди. “Нурли наволар” халқаро фольклор фестивалида ҳайъат этиборини қозонди. 15-октябрь — “Халқаро қишлоқ аёли куни” да “Алла айтган етар муродга” кўрик-танловида фаол қатнашиб, махсус сертификат ва ташаккурномага сазовор бўлишди.

Маданият ходимлари куни арафасида эса “Йилнинг энг фаол маданият ходими” сертификати билан тақдирланди. Айниқса, Ўзбекистон телевидениесининг “Она замин оҳанглари” кўрсатувида ансамбль аъзоларининг ўз дастури билан иштирок этгани айни муддао бўлди.

Ўғилой опа ва унинг жамоаси хукуматимиз ва вилоятимиз раҳбар-

лари назарига тушган. Самарқанд шаҳрида бўлиб ўтган Бутунжаҳон туризм ташкилотининг 25-сессияси кунларидаги маданий тадбирларда фаол иштирок этиб, вилоятимиз санъат нуфузини янада оширди. Шахсан давлатимиз раҳбарининг ўзлари Ўғилой опа ва жамоасининг чиқишларини олқишлади.

Самарқанддаги учрашувлар бир умр опанинг ёдида ўчмас из қолдирди. Дарвоқе, “Нилуфар” жамоасининг нуфузи янада ортиб бормоқда. Халқона оҳанглар жозибаси одамлар қалбига мунаввар туйғулар бахш этапти.

Ашурали БОЙМУРОД.

ОТА МАСЪУЛИЯТИ

Одатда ҳар бир ота фарзандлари, келину куёвлари ҳамда набираларига бош бўлиб, уларга тўғри йўл кўрсатган ҳолда оилани бошқариши лозим. Чунки у нафақат оиланинг моддий таъминоти, балки ундаги маънавий-ахлоқий муҳитга ҳам жавобгардир.

Афсуски, пойтахтимизнинг Мирзо Улғбек туманида яшовчи ҳамюртимиз Абдусоли Иноғомов (исм-шарифлари ўзгартирилган) оиласида ўзаро ҳурмат-эътибор ва ҳамжиҳатликни таъминлай олмади. Оқибатда, оиладаги парокандалик туфайли жиноят юз берди.

Гап шундаки, Абдусоли аканинг 2 нафар — Абдусамад ва Абдурашид исмли ўғиллари бор эди. Бундан 7-8 йил олдин ака-ука уйлангач оила аъзоларининг сафи янада кенгайди. Аммо кичкина келин Маҳфуза қайнона-қайнотаси ва қайноғаси билан сира мураса қила олмади. Абдурашид эса яқинларининг, ҳам хотинининг тинчини ўйлаб, бола-чақаси билан бирга алоҳида хонадонга кўчиб чиқиб кетди. Шундан кейин орадан 4-5 йил ўтиб кетди.

Албатта, ўтган вақт мобайнида кичик ўғилнинг фарзандлари ҳам катта бўлиб қолишди. Лекин болажонлар ҳар куни бобо ва бувисига талпиниб туришарди. Шу боис, Абдурашид Иноғомов ота-онаси ва акасининг оиласи билан муносабатларни тикламоқчи бўлди. Яъни 2023 йил 28-август куни кечки пайт аёли ва фарзандларини ота-онасиникига олиб боришни режалаштирди. Аввал хабар бериш учун отасига кўнғироқ қилди.

— Уйимизга ўтаверинглар, мен ҳам ярим соат-

да етиб бораман, — деди ишхонасидан эндигина чиққан Абдусоли ака.

Шундан сўнг тахминан соат 20:00ларда эр-хотин болалари билан бирга Абдусамад ва ота-онаси яшаётган хонадонга боришади. Бирок эски гина-қудратлар туфайли акаси уларни уйга киргизмади. Бу ҳолат эса Маҳфузанинг асабига тегиб, у қайноғаси билан тортишиб қолади. Шунда Абдусоли Иноғомов уларнинг жанжалига аралашади. Оқибатда, келин қайнотасига ҳам захрини сочади.

— Тилингизни тийинг, келин, — дея уни тартибга чақирди оила бошлиғи.

Лекин М.Иноғомова бакир-чакир қилиб, бутун йўлакни бошига кўтаради. Бу ҳам етмагандек ўртадаги совуқчиликнинг пайдо бўлишида эрининг яқинларини айблайди. Табиийки, унинг айтаётган гаплари Абдусоли аканинг ғурурини топтаб, жаҳлини чиқаради.

Жаҳл чикса, ақл кетар, деганларидек тутакиб кетган А.Иноғомов рўзғор пичоғини олиб, Маҳфуза ва Абдурашидга қараб югуради. Аникроғи, аввал келинининг қўлига, сўнгра кичкина ўғилнинг қорнига пичоқ уриб, тан жароҳати етказди.

Мазкур хонадонда бемахалда кўтарилган жанжал-тўполон ҳамда қафти қонга бўялган

М.Иноғомованинг ёрдам сўраб бакиргани кўни-қўшнларнинг тинчини бузади. Шу боис, кимдир дарҳол ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идорага хабар беради.

Шундан кейин, Абдусоли Иноғомовга нисбатан жиноят иши кўзғатилади. Жиноят ишлари бўйича Мирзо Улғбек туман судида эса ушбу ҳолат кўриб чиқилади. Яъни суд судланувчини Жиноят кодексининг 109-моддаси 2-қисми ва 104-моддаси 2-қисми “б”, л” бандлари билан айбдор деб топиб, қонуний жазога маҳкум этди.

Кези келганда таассуф билан таъкидлаш лозимки, сўнги йилларда аёлларга, опа-сингилларимизга нисбатан юз бераётган зўравонлик ҳамда таҳдид ҳолатлари кўпайиб бормоқда. Ваҳоланки, Конституцияимизнинг 26-моддасига биноан, ҳеч ким қийноққа солиниши, зўравонликка, бошқа шафқатсиз, ғайриинсоний ёки инсон қадр-қимматини камситувчи муомалага ёхуд жазога дучор этилиши мумкин эмас. Шундай экан, мамлакатимизда эркаклар ва аёллар тенг ҳуқуқли экани, хотин-қизларга нисбатан қилинаётган зўравонлик, албатта, тегишли жазога сабаб бўлишини ҳеч ким унутмаслиги керак.

Баҳромжон БЕРДИЕВ,
Жиноят ишлари бўйича Мирзо Улғбек туман судининг судьяси

БУХОРОДАН ВАНКУВЕРГАЧА

(ТАТУ собиқ талабаси, Канададаги Huawei компанияси ходими билан суҳбат)

(Бошланиши 1-саҳифада)

Биринчи курснинг ўзида илмий мақолам чоп қилинган

Ахборот технологиялари соҳасини Тошкент ахборот технологиялари университетига (ТАТУ) кирганимдан кейин танлаганман. ТАТУга ҳужжат топширишдан аввал аниқ фанларга, айниқса, математика ва физикага қизиқардим. Устозларим, айниқса, Шерали Очилов, физикага бўлган қизиқишимга катализатор бўлганлар. Гулбахор Пўлатова ва Зафар Болтаев математик гўзалликка кўзимни очганлар. Бакалаврдан ягона мақсадим фанга чуқурроқ кириш эди. Яхши олийгоҳлар Тошкент шаҳрида эди, боз устига Тошкентда талабалар пахта теримига чиқмасди. Уйдагилар ва устозлар маслаҳати билан ўша вақтдаги энг обрўли олийгоҳлардан бири — ТАТУга топширдим.

ТАТУга бориб физика-математика кафедрасидан устоз топиб (Анвар Мирзаев), биринчи курснинг ўзида мақола чоп қилдик. Дастлабки мақолам Фурье қаторларидан фойдаланиб сигналларни спектрал таҳлил қилиш ҳақида эди. Устоз Мирзаев узоқдаги юлдуздан келган нурни олиб, уни спектрал таҳлилдан юлдузнинг кимёвий таркибини олиш мумкин: масалан унда қанча платинум ва олтин борлигини аниқлаш мумкин деганлари ҳалиям эсимда. Шу қизиқиш билан соҳага кирдим. Иккинчи йилга бориб дастурлаш тили (Pascal) дарслари бошланди. Бу дарс қизиқишимни тортди. Компьютер дастурлари математик исботга ўхшарди: исбот кадамба-кадам қилингандек, дастур ҳам кадамба-кадам ёзиларди. Одатда буни алгоритм дейишади.

Ўша йили уйдагиларим шахсий компьютер олиб берганларидан фойдаланиб, кўпроқ вақтим компьютер олдида, дастурлаш билан ўтди. Биринчи дастурим ҳам физика соҳасига оид: куёш атрофи-

да планеталар айланишини қора экранда рангли нуқталар билан тасвирлаб, анимация қилиш эди.

Олийгоҳ билан боғлиқ яхши хотираларим кўп. Устоз Мирзаевдан ташқари, Умида опа, Махбуба опа, Дилором опа, Эркин ака ва Рустам Ҳамдамовлар соҳанинг яхши мутахасиси эдилар. Нафақат билим беришга уста, балки бу билим амалда қандай қўл келишини етказиб тушунтирарди. Университет шароити ҳам яхши: компьютерли кутубхоналар, кунига бир соат бўлса ҳам кутубхонадаги текин интернет, мутахасислик бўйича китоблар, Корейс ва Ҳинд ўқув марказлари билим олиш учун кенг имкониятлар очарди.

«Чинакам фанни ҳали кўрмадим» деган чанқоқ бор эди

Олийгоҳни тугатганимдан кейин, Кореяга магистратура учун ҳужжат топширишимга асосан 3 та сабаб бўлган: 1) чет элда билим олиш хоҳишим, 2) Кореяда грантлар борлиги, 3) ТАТУ Корейс марказидаги Улуғбек ака. Биринчи сабабнинг асоси бакалавр билимимдан қониқмаганим. Назаримда билмаганларим ҳали кўп: юрагимда «чинакам фанни ҳали кўрмадим» деган чанқоқ бор эди. Бу чанқокни Ўзбекистонда магистр ўқиб қондира олишимга кўзим етмади. Аксинча, ТАТУни битириб, чет элга ўқишга борганларга ҳавас қилдим. Уларнинг маслаҳатини олиб, Корея, Япония, Европа ва АҚШдаги имкониятларни ўргандим. Кореяда грантлар борлиги ва бу орқали ота-онамга моддий юк бўлмай билим олиш имконияти ўзига тортди. Ўша пайтда Корейс марказидаги устозим Улуғбек ака, асл исми Jei Sang Jeon, маслаҳатлари билан Кореяга топширдим. Грант олдим. Улуғбек акага операцион тизимлар соҳасида магистр қилиш хоҳишимни айтганда, Конкук университети маслаҳат берди. Шу орқали Конкукда кўним топдим.

Маҳаллийчиликни кўрмадим

Дунё кўриш одам дунёқарашини кенгайтиради. Ҳалиям эсимда, 2004 йил ТАТУга ҳужжат топширишга Тошкентга биринчи марта борганимда Тошкент шаҳридаги кўприкларга қойил қолгандим: «бу шаҳарда шундай кўприк қурувчилари яшаса, уларга бу кўприклар оддий ҳол бўлса, аҳоли қанчалик юксалган» деган хаёллар ўтган. Кореяда ҳам худди шу ҳолат такрорланди: дарёлар оша қурилган кўприклару, осмонўпар бинолардан ҳайратландим. Илҳомланиб, кўпроқ билим олишга, шу аҳолига мос, ўз ишим устаси бўлишга аҳд қилгандим.

Университетдаги таълим ҳам ҳавас қилгулик бўлди. Маҳаллийчиликни кўрмадим. Талабалар ўз устида қаттиқ ишларди. Профессорлар юқори малакали. Кўпчилиги Кореядан четда ўқиб келганди. Соҳасини қойиллатганлар эди. Менда «мана энди чинакам билим масканига келдим, шу ерда билим чўққисига бораман, сарҳадга етаман» деган ҳиссиётлар билан бошладим. Лекин иккинчи йилни битиришга яқин сарҳаддан ҳали анча узоқдалигимга кўзим етди.

Дўстим Швейцария, мен Канадада PhD бошладим

Конкукни битириш арафасида PhD ўқишда давом этаман деган хулосага келдим. Аммо Кореяда эмас. Конкукда мен ҳавас билан қарайдиган барча профессорлар ғарбда, айниқса АҚШда PhD қилиб келишганди. Чинакам фан чанқоғимни АҚШда қондираман деган умидда, АҚШга топширим. Ўқишга қабул қилиндим. Университет 20 минг долларлик грант берди. Бу ўқишимни қопларди. Лекин яшаш учун йилига камида қўшимча 20 минг доллар керак эди. Ўзимдаги 2-3 минг доллар кам, уйдагиларга эса юк бўлгим келмади. Конкукдаги илмий раҳбарим Ким Дуён (Kim

Doohyun) ва бошқа яқинлар билан маслаҳатлашиб, Кореяда бир неча йил ишлаб, тажриба ва пул йиғиб, кейин қайта PhDга топширишга қарор қилдим.

Кореянинг Электроника ва телекоммуникациялар тадқиқоти институти (ETRI) ва бошқа компанияларга ариза топшириб интервью қилдим. Бирдан ортиқ жойга қабул қилиндим. Келажакда PhD мақсадим борлиги сабабли ETRIни танладим: унинг дунёга танилгани ва Кореядаги энг катта илмий марказлиги мақсадимга мувофиқ эди. ETRIда иш бошлаб, у бежизга танилмагани гувоҳи бўлдим. Марказда 3000 тача ходим ишласа, ўшандан 2000 дан ортиғи PhD эди. Марказнинг 40 йилга яқин тарихида TDX (Time Division Exchange), 4M DRAM (Dynamic Random Access Memory) ва 4G LTE Advanced каби муҳим кашфиётлар қилинганди.

ETRIда 3 йил давомида келажак интернетини ва датацентр тармоқлари соҳаларида ишладим. Датацентрларга қизиқишим шу пайтлардан бошланди. Ҳамкасбларим кўпчилиги устозларимга айланди, шу қаторда Ли Таехо (Lee Tae-Ho). ETRIда энг омадим чопган нарса Таехо билан ҳамкасб бўлганим деб ҳисоблайман. Таехо мен билан тенгдош. Асли Кореялик бўлса ҳам АҚШда ўрта мактабни битириб, ахборот технологиялари соҳасида Техас университетида (University of Texas, Austin) бакалавр ва Стенфордда магистр олган. Унинг билим доираси, дунёқараши, фикрлаш тезлиги ва тиниклиги менга афсунгардек туюларди. Бир йилдан кўроқ ёнма-ён ўтирдик, техник ва нотехник соҳаларда сабоқлар олдим. Учинчи йилга бориб биргаликда PhDга топширдик ва у Швейцария, мен Канада, хусусан Британия-Колумбия университетида PhD бошладим.

Янгиликка урғу катта

Huawei илмий изланиш учун яхши жой. Компанияни дунё бўйлаб 200 мингдан ортиқ ишчиси бор. Bloomberg'нинг 2022 йилги таҳлилига кўра, илмий изланишга ҳар йили 20 миллиард доллардан кўпроқ маблағ сарфлайдиган компаниялар дунёда бор-йўғи 6 та. Huawei

ўшалардан бири. Бошқалари Meta (олдинги Facebook), Amazon, Alphabet (Google эгаси), Apple, ва Microsoft. Huawei улуши Microsoft'никига яқин, Apple'дан 1 миллиард камроқ ва етакчи Meta'дан 2.5 миллиард камроқ. Айтилишича, Huawei олган даромаднинг 10 фоизини илмий изланишга сарфлайди.

Булар ташқи маълумотларга асосланган. Лекин Huawei'даги шахсий тажрибам ҳам буни тасдиқлайди: янгиликка урғу катта. Изланувчи сифатида ўзимни вазирам муаммоларни аниқлаб, ўрганиб, янги ечимлар таклиф қилиб, мақола ва патентлар орқали саноатга тадбиқ қилиш. Ҳозир датацентрдаги график дастурлар учун тизим қиляпмиз. Мен тизимнинг умумий архитектураси, хусусиятлари, ресурс тақсимооти ва унумдорлиги жиҳатларида ишлайман.

Чумчуқдан кўрққан тарик экмас

Канада табиати чиройли. Яшаш учун, айниқса оила учун яхши жой: тинч, осойишта, тоза. Кўпчилик халқи ёрдам беришга тайёр, бағрикенг. Ривожланган иқтисодиёти, саноати, соғлиқни сақлаш тизими ва дунёда номи чиққан билим масканлари бор.

Канадада салбий тассуротларимни йўқ деса, ҳам бўлади. Масалан, мен яшайдиган шаҳар Ванкуверда ёмғир кўп ёғади. Октябрдан бошлаб апрелгача ҳафтасига 4-5 кунлаб ёмғир ёғади. Биринчи келганимда ёмон таъсир қилган. Атрофдагиларни кўпчилиги ҳам ёмғирдан нолирди. Мен табиатдаги яшилликни ёқтираман. Бу ўзгача гўзаллик. Бухоролик сифатида яшил бўлмаган гўзалликни ҳам кадрлайман, лекин кучоққа сиғмайдиган танали, одамдан 30-40 барабар баланд (60+ метр) дарахтлар гашти ўзгача. Ёмғир бўлмаса, бу дарахтлар бўлмайди. «Чумчуқдан кўрққан тарик экмас» деганларидек, яшилликни ҳоҳласам, ёмғирдан қочмаслигим керак.

Мехнатдан қочмаса, омад сизни қувади

Интервьюни икки ҳикоя билан яқунлайман. Иккаласи ҳам ўз ҳаётимдан. Айтишимни сабаби, бошқаларга мен ҳам улар каби оддий одам, керак бўлса оддий кишлоқ боласи эканлигимни таъкидлаш. Буларни ўқиб улар ҳам ҳаёт кемаларини ўз қўлларига олишлари ва бу кемани ўзлари хоҳлаган қирғоққа буришларига ундаш.

Биринчиси: картошка чопиқ мавсуми эди. Бухоронинг май ойида ҳаво энди исиб, кунлар узайиб, кечки саккизларгача далада ишлаш имкони бўларди. Даладаги картошка жўякларидеги (эгат) бегона ўтларини чопиб ташлаб, картошка танаси остига кўпроқ кум ташланарди. Шунда тананинг кўпроқ қисми кумга ботиб, илдидаги картошкалар янада куч оларди, каттароқ ҳосил берарди.

Адашмасам, 2002-2003 йиллар, ТАТУга киришимдан 2 йилча олдин. Бу вақтга келиб, мен фанга анча қи-

зикиб қолгандим. Ўша куни коронғу тушди, лекин узун жўякни охиригача чопиқ қилишга улгурмадим. Шуни тугатсам, эртаси кўпроқ дарс қиламан деб, коронғуда чопиқда давом этдим. Уйдагилар «кирақол энди, қолганини эрта қиласан» дейишди. Уларга индамай, ишимда давом этдим. Фурсат ўтиб, бир-икки такрорлашди. Чарчоқ ва ғазаб аралаш «хали ишимни тугатмадим, бугун тугатмасам, эртага яна қилишим керак, эртага эса кўпроқ ўқимоқчиман; нега фалончи домла кунини билимга сарфлай олади, мен эса далада ҳам ишлашим керак» деб зарда билан сўрадим. Уйдагилар ёш болага ёйишди, шекилли, «чунки у домла омадли» дейишди.

Бу домла Шерали Очилов эди. Аввалроқ айтган физика тайёрлов курсидаги устозим. Устоз омадлари бордир, лекин бу омад устоз жонқуярликлари ва меҳнатлари олдида дарёдан томчи эди. Буни бир неча марта шахсан гувоҳи бўлганман. Масалан, тайёрлов курси кунларимдан бирида физикадан масалани ечолмай қолдим. Устозга энди саволни берганимда танаффус бошланди. Устозлар алоҳида, талабалар алоҳида овқатланишга чиқиб кетди. 30 дақиқалик овқатланишдан қайтганимизда, устоз келиб «ечимни топдим» дедилар. Мен эса «қачон улгурдингиз, овқатланишдан энди келдикку» дедим. Домла «нима, мен овқатланганда ўйлолмайманми» дедилар. Бу устоздаги омадни эмас меҳнатқашликнинг яққол ифодаси эди. Мен йилида бир коронғуда чопиқ қилсам, домла ҳар танаффусда масала ишлардилар.

Иккинчи ҳикоям: геометрия масаласини ишлаш ҳақида. Бу ҳам тахминан 2002 йиллар эди. Куз фасли охири. Мавсум тугаб, беда поялари қазиб олинарди. Бу пояларни болға билан янчиб, қўлда бўлақларга ажратиб чорва молларга берардик. Қўлим поя янчиш билан, миямда геометрияга оид бир масала айланарди. Савол параллелограммнинг ташқи бурчаги ҳақида эди. Унинг чизмасдан масалани ишлаш қийин туюлди. Қўлимдаги беда поя бир янчдимда, суви чиққан пояни қалам сифатида ишлатиб, қаршимдаги қуруқ ёғочга поя намлиги билан параллелограмм шаклини чиздим. Ташқи бурчагига эътибор бериб жавобини топаётганимда, ёғочдаги сув қуриди. Жавоб топмасимдан параллелограмм йўқолди. Чорва айвонидан уйга бордимда, ҳақиқий қаламни олиб келиб ёғочда шаклини қайта чизиб, масалани ечдим. Шу қаламни масала ишлаш учун айвонда анчагача сақладим.

Икки ҳикоя тугади. Қиссалардан ҳисса: қатъий хоҳиш бўлса, чорва айвонни дарсхонага айлантурса бўлади. Меҳнатдан қочмаса, омад сизни қувади. Йиллаб меҳнат ортидан эса Чорвадор фермер дипломини Техника фанлар доктори дипломига айлантурса бўлади.

Кема сизники. Оқимга таянманг. Қирғоққа бурилинг.

Нурилло ТҲТАСИНОВ
суҳбатлашди.

ЖИМ

ТУРОЛМАЙМАН!!!

(Бошланиши 1-саҳифада)

Ислохотни таълимга масъул мутасаддилар бошлайди, халқ таълимига лоқайд мутахассислар ишлаб чиқади. Хўш, ким амалга оширади? 10 000 та мактаб, юз минглаб ўқитувчи-педагоглар. Уларнинг неча фоизи ислохотингизга тайёр? Наридан бора, 10 фоизи. Акс ҳолда, таълим савияси бу қадар паст бўлмас эди. Навбатдаги ислохотдан кейин бу кўрсаткич 5 % га тушади, чунки аввалги дастурни ўзлаштириб улгурган ўқитувчилардан бир қанчаси янгисининг аравасидан тушиб қолади. (Рақамлар тақрибий. Гап сонда эмас, уларнинг пастлигида. Керак бўлса, социологик тадқиқот ўтказиб аниқлаш мумкин. Албатта, фирромсиз тадқиқот ўтказиб.)

Халқаро тест синовларида Сингапур, Макао, Хитой юқори ўринни олган. Чунки улар таълим соҳасининг ислохотига эмас, сифатига эътибор қаратиб келишади. Ҳар учаласининг ҳам асосий аҳолиси хитойликлар. Ота-оналарнинг менталитети ҳам, ўқувчиларнинг интилиши ҳам — сифатли таълимга эга бўлиш. Ҳой Сингапур тажрибасига асосланиб, янги ислохотни бошламоқчи бўлаётганлар! Ўқув дастурини-ку кўчирарсиз. Сингапурдан министр, ТБ бошлиқлари, методистлар, директорлар, ўқитувчиларни ҳам олиб келасизларми? Олиб келдингиз ҳам дейлик. Ота-оналар-чи? Агар ота-оналар ўз фарзандларининг таълим-тарбиясига қизиққанда, аҳвол шундай бўлармиди?

Бутун эътибор, куч ва маблағни таълим ва тарбиянинг сифатига қаратиш даркор. Миллатнинг тақдири — таълим-тарбия сифатида. Дастур, стандарт деган қозғаларда эмас. Дарсликларда ҳам эмас. Кучли ўқитувчи ва педагоглар жамоаси энг ёмон дастур ва дарслик билан ҳам яхши таълим-тарбия бераверади. Шовотдаги мактаб-интернат, Қорақўлдаги Тўхтамурод Жумаев мактаби бунга исбот. Ўзлари таълим-тарбияга муҳтожлар жамоаси учун эса олий нав дастур ва дарсликлардан сарик чақалик наф йўқ.

Жамиятда урчиётган муаммолардан кўпининг илдизи — айнан мактабда таълим-тарбия сифати тушиб кетганида. (Биргина мисол. Мактаб ўқувчиларда халқпарварлик, адолат, ҳалол бўлиш сифатларини, Ватанга муҳаббат туйғусини, иймон-этикодни тарбиялаши лозим. Адабиёт, тарих, география фанлари воситасида. Интеллект, кучли тафаккурни шакллантириши лозим. Математика, физика, химия, астрономия, биология фанлари воситасида. Хўш, савдогарларни қўя турайлик. Бугун турли даражадаги мансабдорлардан неча фойизида бу сифатлар, бу туйғу бор? Ўша 5-10 % чиқадими? Аслида, камида 90 % бўлиши керак эмасми? Қўрқаманки, бугун ўқувчилардан 5-10 % «кўча»боласи, «вор в законе» бўлишни орзу қиладиганлар чиқади. (Буни социологик тадқиқот билан ҳам аниқлаш қийин, аммо шу кунлардаги хабарлар далолат бериб турибди.)

Бугун таълим-тарбиянинг сифати — миллат учун ҳаёт-мамонт масаласидир.

Абдулла АЪЗАМОВ,
академик

(Боши 1-саҳифада)

Хамроҳимизнинг таъкидлашича, Окқишлоқ аҳли “опен бюджет” танловига Қизилтепадан Окқишлоққа ча бўлган йўлнинг лойиҳасини киритиб, ютиб олибди ва қишлоққа бўлган масофага қум-шағал аралашмаси ётқизиб чиқилибди. Пасту баланд сойликлардаги сел сувлари оқиб ўтадиган жойларда қурилган кўприкларнинг озгина таъмирталаб эканлигини ҳисобга олмаса, йўл транспортда ҳаракатланиш учун анчагина қулайлашган.

Ўрганишларимизни Окқишлоқдаги 60-умумий ўрта таълим мактабидан бошладик. Ушбу мактабда айни пайтда 150 нафарга яқин ўқувчи таҳсил олмоқда. Таълим сифати яхши бўлса керак, мактаб битирувчиларининг олий таълим муассасаларига кириш кўрсаткичи бўйича мактаб туманда етакчи ўринда турар экан.

Мактаб синфхоналари ва у ердаги таълим сифати билан қизиқдик. Ўқувчиларнинг яхши таълим олиши учун имкон қадар шароитлар яратилган. Аммо мактаб биносининг юқорида жойлашган битта блоки фойдаланишдан тўхтатилган. Боиси, ушбу бино фавқулодда ҳолатга келиб қолган. Яъни ён томони ёрилиб кетган. Бундай катта ёриқларни синфхоналарда ҳам кузатиш мумкин. Ҳатто битта синфнинг том қопламаси тушиб ҳам кетган.

Мактаб раҳбарияти ўқув биноларидаги бундай салбий ҳолатни ҳаспушлашга ҳаракат қилишди, аммо муаммонинг борлиги ҳақиқат. У ерда келажак авлод тарбияланмоқда ва уларнинг ҳаёти ҳар нарсадан муҳим.

— Бинода ёрилиш ўтган йили пайдо бўлди, — дейди мактаб қоровули Маҳмарайим Эргашев. — Ёпилсин, бу бинода ўқитиб бўлмайдим дейишди. Шундай бўлса ҳам, ўтган йили болалар ўқиди. Жорий ўқув йилидан бошлаб ўқиш бўлмапти. Бино 2004 йилда қурилган. 4 та синфхонаси бор. Ҳозир ўқувчилар пастки бинода ўқияпти. Жой камлиги учун 2-3 сменада ўқишга мажбур бўляпти. Шу боис, кечга қолиб кетяпти. Мактабдаги бу муаммодан туман масъулларининг хабари бор. Қуриб берамиз дейди, лекин натижа йўқ. Баъзи ўқувчилар 3-4 километр масофадан келади. Қайтгунча кеч бўлиб кетади.

Кейинги ва асосан ўрганишимиз керак бўлган манзил ушбу мактабдан 4 километр узоқликда жойлашган мактаб филиали бўлди. Бир қаватли пасткам бино. Атрофи кенглик. 4 та синфхона мавжуд. Аслида бу филиал асосий мактабга қатнаш қийин бўлгани боис, бошланғич синф ўқувчилари учун очилган. Жорий ўқув йилидан бошлаб 6-7-синф ўқувчиларига ҳам ўқишга рухсат берилибди.

Синфхоналарга кириб дарс жараёнини кузатдик. Биринчи кирганимиз 7-синф экан. 7-8 нафар ўқувчи бор. Ҳатто баъзи синфларда 2-3 на-

ЭЪТИБОРДАН ЧЕТДА ҚОЛГАН ҚИШЛОҚ

фар бола ўқияпти. Сўнг 6-синфга кирдик. 12 нафар ўқувчи ўқиётган экан. Афтидан энг ўқувчиси кўп синф шу бўлса керак. Ўқувчилар билан бироз суҳбатлашдик.

— Биз ҳам мактабимизда замонавий спорт зали, кутубхона, ҳар хил фан тўғараклари бўлиши истаймиз, — дейди 6-синф ўқувчиси Чарос Раҳмонова. — Келажакда дизайнер бўлишни орзу қиламан.

— Мен эса келажакда шифокор бўлишни мақсад қилганман, — дейди 6-синф ўқувчиси Бунёд Нормўминов. — Бунинг учун яхши ўқиш керак. Тил билиш керак. Мактабимизда чет тили тўғараклари ташкил қилинишини хоҳлардик. Жисмоний тарбия дарсларида шуғулланиш учун спорт майдончалари қуриб берилишини истардик.

Рости, чекка бир тоғ қишлоғидаги болажонларнинг келажакка бўлган интилиши, билимга чанқоқлиги чакнаб турган кўзларидан англашилиб тургани хайратга солди бизни.

Албатта, уларнинг бу истаклари ҳам вақти келиб амалга ошади. Ижтимоий тармоқларда кўтарилган филиалнинг усти очик ҳожатхонаси ҳақидаги гаплар асосиз бўлиб чиқди. Жорий ўқув йили бошланиши олдиан мактаб жамоаси ҳашар йўли билан қизлар учун алоҳида, ўғил болалар учун алоҳида шароитга эга ҳожатхона қуришибди.

Филиалда ҳақиқатда спорт майдончаси ва кутубхона йўқ экан. Бино атрофи ўралмаган ҳам. Яъни чегаралари белгиланмаган. Ҳақли савол туғилади, филиал қуриб берилганда нега спорт майдончалари, ҳожатхонаси, кўмир ва ўтин саклаш учун омборхоналари қурилмаган?

— Ушбу филиал 60 ўринли бўлиб, 2008 йилда ота-оналар ҳомийлигида қурилган мактаб ёнида янгидан қуриб берилган, — дейди 60 — мактаб директори Фарҳод Худойқулов. — Лекин стадион, ҳожатхона ёки омборхона нега қуриб берилмаганидан хабарим йўқ. Чунки раҳбарлик фаолиятимни бошлаганимга икки йил бўлди. Лойиҳасида ҳам кўзда тутилмаган. Кўриб турганингиз мана шу ҳожатхона

ҳам ўқитувчиларимиз ёрдамида ҳашар йўли билан ёнимдан ҳаражат қилиб қурдирганман.

Қишлоқни оралаб юрар эканмиз, ислохотлар шабадаси секин-секин бу қишлоққа ҳам кириб кела бошлаганининг гувоҳи бўлдик. Электр таъминотини яхшилаш мақсадида янги трансформатор келтирилибди. Йўллар таъмирига эътибор қаратила бошлаган. Лекин симёғочлар масаласи ҳамон муаммолигича қолмоқда. Қишлоқнинг деярли ҳамма кўчасига тортилган симлар қўлбола ёғочларда олиб ўтилган ва уларнинг кўпчилиги фавқулодда ҳолатда. Симлар бир-бирига яқин тортилган. Қишлоқ одамларининг таъкидлашича, электр устунларнинг яроқсиз ҳолга келиб қолиши баъзан электр таъминотининг суткалаб узилиб қолишига сабаб бўлади.

— Ерларимиз лалми жойлар. Ёғингарчилик кўпроқ бўлган йилларда чорвамиз ҳам, дехқончилигимиз ҳам яхши бўлади, — дейди шу қишлоқлик Ориф Олтиев. — Қишлоғимизда муаммолар кўп. Ўтган йили йўлларимизга шағал ётқизишиб, бу борадаги ташвишларимиз озгина енгиллашди. Лекин симёғочларимизнинг аҳволи ачинарли. Деярли ҳаммаси қўлбола. Бундан ташқари, беморларимизни даволатишга жуда қийналамиз. Тиббиёт пункти сифатида яқинда кичикрок контейнер олиб келишди, лекин унга доктор йўқ. Битта ҳамшира ёки фелдшер ажратишса, яхши бўларди.

Ушбу манзил туман марказидан 44-45 километр узоқликда жойлашган бўлиб, аҳолининг тирикчилиги чорвачиликдан. Шу мақсадда узоқ йиллар аввал мол-қўйларини ўтлатиб, шу жойларгача келишган ва кейинчилик шу ернинг ўзида яшаб қолишни маъқул кўришган.

Оққишлоқдаги муаммоларни ўрганиб, туман марказига қайтгач, мактабдаги ҳолат ва электр таъминотидаги муаммолар юзасидан тегишли масъуллардан ҳам изоҳ сўрадик.

— Оққишлоқда жойлашган

60-мактаб филиали 2022 йилда маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан таъмирланган, — дейди Қамаша туман мактабгача ва мактаб таълими бўлими бошлиғи Назира Абраева. — Эшик-деразалари ва том қисми янгиланган. У ердаги муаммолар бизга маълум ва бу бўйича таклифларни берганмиз. Насиб бўлса, кейинги йилда филиалга талабга жавоб берадиган ҳожатхона ва кўмирхона қуриб берилади. Филиалнинг атрофи ҳам ўралади. 60-мактабнинг кўшимча биноси ҳақида гапирсам, албатта, бинодаги ёрилишлар бинонинг сифатсиз қурилганидан эмас, балки табиат ҳодисалари, яъни ер силкиниши, тупроқ кўчиши туфайли юз берган. Ҳозир у бинода ўқиш бўлаётгани йўқ. 2024 йилда у бинонинг капитал таъмирланиши бўйича ҳам таклифлар берилган.

— Оққишлоқда 60 лик трансформатор қўйилган эди, — дейди туман электр тармоқлари корхонаси раҳбари Сирождин Йўлдошев. — У ўрнатилган вақтда у ерда аҳоли кам бўлган ва мавжуд эҳтиёж учун етган. Ҳозирги кунга келиб аҳоли сони ошгани туфайли қуввати етмай қоляпти. Бу бўйича чора тadbирлар белгилаб олинган. 160 лик трансформатор олиб борилди ва яқин кунларда ўрнатилади. Тоғли ҳудуд бўлгани ва йўл ноқулайлиги туфайли электр устунларни олиб чиқишнинг имкони бўлмапти. 30 та бетон устун йўлнинг ярмигача олиб борилган. Тез кунда уларни ҳам олиб чиқиб, электрдаги муаммоларни бартараф қиламиз.

Масъулларнинг фикрларига таянадиган бўлсак, жорий йил охири ва келгуси йилда Оққишлоқдаги аҳолини ва ўқувчиларни қийнаб келатган муаммолар ечилади. Таъкидланганидек, қишлоқ мутасаддилар эътиборидан четда қолганини биз суҳбатлашган инсонлар қайта-қайта таъкидлаб ўтишди. Биз ҳам бу ўзгаришларнинг яқунланишига ишонган ҳолда манзилга яна келиш ваъдаси билан ортга қайтдик.

Ўлмас БАРОТОВ,
ЎЗА мухбири

Ё ЧЎЧҚАНИ ЎЛДИР, Ё ЗУННОР БОҒЛА

Улуғ мутафаккир Алишер Навоий Шайх Санъон ҳақидаги достонида Каъба шайхи, пири кибор шайх Санъон чўчкабоқарлик касбини қабул қилади. Улуғ шоир шу ерда изоҳ берадики, воқеан, ҳар бир одам ичида юз чўчка бор. Шунинг учун, инсон ичидаги чўчқани ўлдириши керак, ё зуннор боғлаши керак.

Эй банда, сен бу иш фақат шайх Санъон бошига тушган деб гумондасан. Лекин бу хатар ҳар бир кишининг ичида бор. У ҳар замон бошини чиқариб, одам боласини безовта этади. Агар сен ўзингдаги чўчкадан огоҳ бўлмасанг, тарикат йўлига кирган солиқ эмассан, мени маъзур тут. Эй мард, агар тарикатга қадам қўймоқчи экансан, бу йўлдаги бутлар, чўчкалар каби минг турли балолардан кўркма. Агар тарикат йўли шундай азобли бўлмаганда, Шайх Санъондай дин одами расво бўлиб, Рум шаҳрида ғавго кўтармас, саргардон бўлмас эди.

Буни мисол келтиришим, отам Абдулҳақ Тоиров ўтган аср 60-йилларда Қибрай туманидаги “XXI-партсъезд” номли хўжаликка директор бўлган. Мен эса “Фан” нашриётида ва Қибрай туман “Қибрай садоси” (собиқ “Коммунизм тонги”) газетасида жамоатчи мухбир бўлиб ишлардим. Ўша пайтда матбуотда самарқандлик чорвадор Жўра Султонов чўчка боқиб, шуҳрат қозонгани, Ленин ордени билан тақдирлангани ҳақида шов-шувли материаллар тарқалди. “XXI-партсъезд” номли хўжаликда ҳам чўчкачилик фермаси бор эди. Менда сут соғувчи ва чўчкабоқар ўртасидаги муҳаббат ҳақида ҳикоя ёзиш истаги пайдо бўлди ва туман газетасида “Она рози бўлди” номли ҳикоям чоп этилди. Унда ёш зоотехник-чўчкабоқар сут соғувчи

Фазилатхонни яхши кўриб қолади. Лекин уйига совчи юборганида қизнинг онаси “Чўчкабоқарга қиз бермайман”, деб совчиларни қайтаради. Йигит чўчкабоқарликдан хўжаликка катта даромад келтириб мукофотланганидан кейин қизнинг онаси уларнинг оила куришига рози бўлади.

Ўша пайтда мен ҳикояни русчага таржима қилиб, ёшлар альманахи муҳаррири, таникли адабиётшунос, профессор С.Лиходзиевскийга олиб бордим. У киши ҳаяжонланиб: “Нега шундай ажойиб севги-муҳаббатни чўчка масаласига тақаддинг? Бу нотўғри”, - деди. Мен: “Европа ёзувчиларида чўчкабоқарлар севгиси ҳақида бадиий асарлар бор, қолаверса, бизнинг улуғ шоиримиз Алишер Навоий ҳам Шайх Санъон ҳақида дoston ёзган, ишқ йўлида Шайх чўчка боккан, дедим. Достонда:

*“Кеча оташгоҳ ўтин ҳоло ёқар,
Бўлди чун кундуз тўнгузларни боқар”,*
деган байт ҳам бор.

Ўша пайтда газетада академик шоир Фафур Ғуломнинг чўчкабоқар Жўра Султонов номи тилган олинган “Айлаб келинг” ғазали чоп этилган эди.

Унда:
*Мирзачўлда шўр ювиб,
ерни ҳалол айлаб келинг...
Жўра Султон сингари
минг чўчкага бошлиқ бўлиб,*

*Гўшту ёғнинг лаззатини
мисли бол айлаб келинг,*
деган мисралар бор эди.

Лиходзиевский менга эътироз билдириб: “У пайтлар бошқа эди. Устига-устак Шайх Санъон асарида илохий ишқ ҳақида гап боради. XX асрда бизнинг олдимизда бошқа масалалар турибди”, деб жавоб берди. Менимча, у ҳам бу гапларнинг замирида нималар борлигини аслида билган, лекин билмаганга олиб, чўчкабоқар ҳақидаги ҳикоямни қабул қилмади.

Таникли адабиётшунос Зухриддин Исомиддинов ҳақли равишда қайд этганидай, миллий ориятни дилида маҳкам ушлаган Ғафур Ғулом Жўра Султоновнинг чўчкабоқарлигини гўё мактаб (замон шундай эди), аслида ҳажв қилган.

Ҳа, бир замонлар кўп адашганмиз, хатолар қилганмиз, алданганмиз. 20 йилда коммунизм кураимиз, деб одамларни шунга ишонтирганмиз. У пайтлар тоталитар тузум, маъмурий-буйруқбозлик даври эди. Барчамиз шуларнинг таъсирида эдик. Энди Ўзбекистон мустақил. Халқимиз бугун Учинчи Ренессанс асосларини яратмоқда. Бу қутлуғ йўлдан ҳеч кимни адаштирмасин.

Носир ТОИРОВ,
Ўзбекистон Журналистлар
уюшмаси аъзоси.

ЖАМИЯТ
BONG.UZ

Муассислар:

Ўзбекистон
Республикаси
Экология, атроф-
муҳитни муҳофаза
қилиш ва иқлим ўзгариши
вазирлиги

Тадбиркорлар ва
ишбилармонлар
ҳаракати —
Ўзбекистон
Либерал-демократик
партияси.

Ўзбекистон
Нодавлат нотижорат
ташкilotлари миллий
ассоциацияси.

Ўзбекистон
Савдо-саноат
палатаси.

Бош муҳаррир
Мақсуд ЖОНИХОЛОВ

Газета таҳририятнинг
компьютер бўлимида
саҳифаланди.
“Шарқ” нашриёт-матбаа
акциядорлик компанияси
босмаҳонасида чоп этилди.
Манзил:

Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-1210
Адади: 1015.

Пайшанба кун чикади.
Қоғоз бичими А-3,
ҳажми 3 босма табоқ.
Баҳоси келишилган нарҳда.
Газета Ўзбекистон
матбуот ва ахборот
агентлигида
2006 йил 0010-рақам билан
рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722

Газетанинг полиграфик
жihatдан сифатли чоп
этилишига “Шарқ” нашриёт-
матбаа акциядорлик
компанияси масъул.

Тошкент шаҳри,
Чилонзор тумани,
Новза кўчаси, 14-уй
Маълумот учун телефонлар:
98-111-48-29
99-994-70-52

Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта:
jamiyat@umail.uz
Газета индекси — 131
“ЖАМИЯТ” дан олинган
маълумотларда манба
сифатида газета номи
кўрсатилиши шарт.

Топширилган вақти: 20:00
1 2 3 4 5 6

МИЛЛИЙ МЕРОСГА МЕНИНГ ҲИССАМ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
2022 йил 27- майдаги “Музейларда хизматлар соҳасини
ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори
8-банди ижросини таъминлаш мақсадида Ичан қалъа давлат
музей-қўриқхонаси томонидан “Миллий меросга менинг
ҳиссам” умумхалқ акцияси ўтказилди.

Акция доирасида 1-июлдан
бугунга қадар музей-қўриқхона
фонди томонидан турли тари-
хий даврларга оид 214 та ашё-
лар қабул қилинди. Шулардан
166 таси музей-қўриқхонанинг
бюджетдан ташқари маблағлари
ҳисобига харид қилинган бўлса,
48 таси аҳоли вакиллари томо-

нидан музейга
беғараз тухфа
қилинди.

Акция доира-
сида тўпланган
осори-атикалар
асосида Тош
ховли саройида
ташкил этилган
янги кўргазма
хорижлик ва
маҳаллий сай-

ёҳларда катта қизиқиш уйғотмоқда.
“Миллий меросга менинг ҳис-
сам” умумхалқ акцияси давом эт-
моқда.

**Музей-қўриқхона ахборот
хизмати.**

Суратларда
кўргазмадан лавҳалар.

СОҶА РИВОЖИ УЧУН ФИДОЙИЛИК КЕРАК

Тўғриси тан олиб айтиш керакки, турк қардошларимиз маънан уйғоқ халқ. Улар бугунги шовқин суронли замонда ҳам инсоният учун жуда муҳим бўлган нуқталарни топа билади ва дунёга нималарни тарғибу ташвиқ қилиш кераклигини ва у ўз навбатида Туркия учун қанчалар маънавий ва иқтисодий манфаатлар олиб келишини аллақачон англаб етган. Бир сўз билан айтганда Туркия замондан олдин кетаётган мамлакатга айланиб бормоқда. Дунёда иқтисодий бўҳронлар кузатилиб, экологик мувозанат мураккаблашуви сув ва электр энергияси тақчиллиги кузатилаётган бир пайтда турк қардошларимиз бу каби муаммолардан осонроқ чиқиш йўллари излаётгани оддий бир инсон сифатида мени қувонтиради.

Туркия бугун жаҳонга бағрини беғараз очаётган мамлакатга айланди. Барча йўллар Римга эмас, Туркияга олиб боради деган ибора пайдо бўлди. Унинг сабаблари бор. Чунки Туркия туризмни ривожлантиришни янги чўққига кўтарди. Бу ишларни биз ҳам Ўзбекистонда амалга оширсак бўлади. Лекин у ҳақда кейинроқ сўз юритамиз. Ҳозир бу мамлакатда туризм қандай қилиб бу даражага чиққани ҳақидаги айрим тажрибаларга эътибор қаратамиз.

Туркия Маданият ва туризм вазири Меҳмет Нури Эрсой Туркиянинг анъанавий зайтун етиштириш саноати ЮНЕСКО рўйхатига киритилганини маълум қилди.

Меҳмет Нури Эрсой ижтимоий медиа ҳисоби орқали тарқатган хабарида Африканинг Касане шаҳрида бўлиб ўтган ЮНЕСКО Ҳукуматлараро Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш қўмитаси йиғилишида Туркиянинг 5 маданий унсурини муҳофаза қилинганини билдирди.

Табиий ва маданий қадриятларни ҳимоя қилишда яна бир муҳим муваффақиятни қўлга киритганликларини ифода этган Эрсой, “Туркиянинг анъанавий зайтун етиштириш саноати “ЮНЕСКОнинг зудлик билан қўриқланиши керак бўлган Но-

моддий маданий мерос рўйхати”га рўйхатига киритилди. Янгилари эса йўлда” дея фикр билдирди.

Кесанеда бўлиб ўтган йиғилишда Туркиянинг яна 4 та маданий бойлиги муҳофаза қилингани ҳақида маълумот берган Эрсой, ЮНЕСКО номоддий маданий мерос рўйхатида энг кўп маданий бойликларни қайд эттирган давлатлар рўйхатида Туркия иккинчи ўринга кўтарилишини билдирди.

Вазир Эрсой, йиғилишда муҳофаза қилинадиган 4 та элементнинг киритилиши ортидан Туркия рўйхатидаги номоддий маданий мерослар сони 30 тага етишини таъкидлади.

Шундай қилиб, асрлар давомида авлоддан-авлодга ўтиб келаётган дарахтни тўғри текислаш усуллари, зайтун йиғиш

қоғозини нақшлар билан безаш санъати”, “Анъанавий чинничилик маҳорати”, “Юпқа нон тайёрлаш ва баҳам кўриш маданияти (кўп миллатли)”, “Баҳор байрами: Ҳидреллез”, “Хуштак тили”, “Дада Қўрқут мероси: дostonчилик маданияти, халқ эртаклари ва мусиқаси”, “Анъанавий камондан отиш”, “Анъанавий ақл ва стратегия ўйини: Мангала”, “Миниатюра санъати”, «Хаттотлик», “Туркия ислом санъатида анъанавий гўзал ёзув”, “Насриддин Хўжа латифаларини айтиш анъанаси (аскиячилик)”, “Чой маданияти: ўзлик, меҳмондўстлик ва ижтимоий ҳамкорлик рамзи (кўп миллатли)”, “Ипакчилик ва тўқувчилик” ҳамда “Анъанавий тошга ишлов бериш санъати (тош ўймакорлиги)” ва бошқалар.

Ана энди бошдан дўппини олиб, озроқ ўйлайлик. Ахир, турк қардошларимиз ЮНЕСКО рўйхатига киритган номоддий маданий мерос дейилган, объектлар бизда ҳам борку, айнан шуларнинг ўзи. Майли, энди уни қардошларимиз киритиб, улгурдилар. Чунки уларнинг Эрсойдек ватанпарвар, билимдон, ишнинг кўзини биладиган маданият ва туризм вазири ҳамда унинг атрофида худди ўзидек фидойи жамоаси бор.

Бир кун келиб, бизда ҳам шундай вазир ва фидойи инсонлар лавозимга келар, лекин ҳозирги туризм соҳасидаги масъуллар Туркиянинг туризм тажрибасидан ўрганишларини истар эдик. Нафақат истаймиз, балки улар қўллаётган тажрибаларни амалга оширишлари тарафдоримиз. Бизда ўнлаб ЮНЕСКО рўйхатига киритилишини кутиб ётган номоддий маданий меросимиз бор. Уларнинг рўйхатини тўзиб, тақдим этилишининг ўзи кифоя. Ана ўшанда туризм соҳасида уйғониш содир бўлади. Ўшанда турк қардошларимиздек туризмнинг ҳавосини олган мамлакатлар рўйхатига кириш орзумиз амалга ошса, ажаб эмас.

Рўзибой ҚўЛДОШЕВ,
журналист

Ана энди бошдан дўппини олиб, озроқ ўйлайлик. Ахир, турк қардошларимиз ЮНЕСКО рўйхатига киритган номоддий маданий мерос дейилган, объектлар бизда ҳам борку, айнан шуларнинг ўзи. Майли, энди уни қардошларимиз киритиб, улгурдилар. Чунки уларнинг Эрсойдек ватанпарвар, билимдон, ишнинг кўзини биладиган маданият ва туризм вазири ҳамда унинг атрофида худди ўзидек фидойи жамоаси бор.

ва мойини сиқиб олиш қоидалари каби зайтун етиштириш билан боғлиқ баъзи анъанавий билим, кўникма ва малакаларни ташхис этиш зарурияти тўғрисида фикр юритилди ҳамда тавсиялар берилди.

Маданият ва туризм вазирлиги тадқиқот ва таълим бош бошқармаси томонидан ҳозиргача ЮНЕСКОнинг номоддий маданий меросида рўйхатга олинган элементлар куйидагилардан иборат:

“Мавлавий само маросими”, “Ошиқлик анъанаси”, “Наврўз (кўп миллатли)”, “Қарағўз”, “Анъанавий давра суҳбатлари”, “Қирқпинар ёғли кураш маросими”, “Алеви-Бектоший маросими: Семах”, “Тантанали Кешкеғи анъанаси”, “Турк қаҳва маданияти ва анъанаси”, “Эбру: турк